

Motion till riksdagen

1989/90:Kr259

av Nils-Olof Gustafsson m.fl. (s)

Kulturinsatser i Jämtlands län

Kulturen som drivkraft i den regionala utvecklingen har uppmärksammats alltmer under senare år. Detta gäller inte minst i Jämtlands län där länsstyrelsen, när man utarbetat utvecklingsprogram för länet, i hög grad uppmärksammat kulturinsatser av varierande slag som viktiga inslag.

De mest begränsande faktorerna för att i vårt län åstadkomma ett rikt kulturutbud är den ringa folkmängden, som inskränker de ekonomiska resurserna, och de stora avstånden samt den utspridda befolkningen i småbyar och småorter långt från kommuncentra. En utveckling av länets regionala och lokala kulturliv måste därför söka sig alternativa vägar jämfört med utvecklingen i storstadsregionerna och mer tätbefolkade län.

I Jämtlands län finns flera väl fungerande länskulturinstitutioner – länsbibliotek, länsmuseum, landsarkiv och länsmusiken – som efter bästa förmåga försöker bedriva en regional kulturverksamhet. Däremot saknar länet fortfarande såväl en egen länsteater som alternativa former av egen professionell teaterverksamhet.

Under arbetet med länets utvecklingsprogram har det utmejslats två huvudförslag i syfte att utveckla och stimulera det lokala och regionala kulturlivet.

Kommunala kulturhus

Biblioteken har visat sig vara en mycket framgångsrik del av 1970- och 1980-talets kultursatsningar. Biblioteken utgör i dag basen i kulturutbudet i glesbygdskommunerna. Förutom länsbiblioteket och de sju kommunbiblioteken finns i dag 25 filialbibliotek och 34 utlåningsstationer.

En utveckling av huvudbiblioteken till kommunala kulturhus skulle kraftigt öka kulturutbudet och stimulera kommuninnevånarnas kulturaktiviteter.

I första hand bör huvudbiblioteken ges möjligheter att tillhandahålla en del av informationsutbudet från arkiv och museer, men flera av dem har dessutom möjligheter att utvecklas till fullödiga turistinformationscentraler.

Inom arkivområdet skulle huvudbiblioteken framför allt kunna tillhandahålla kopior av vissa typer av arkivalier, t.ex. uppteckningar, intervjuundersökningar, byggnadsinventeringar, äldre fotografier och kartor samt olika typer av bandinspelat material, t.ex. folkmusik. En särskild regional resurs bör

därför inrättas för att förverkliga att tillämpligt material kan mikrofilmas och göras tillgängligt vid huvudbiblioteken. Vidare bör huvudbiblioteken utvecklas så att de kan tillhandahålla hembygdsfilmer och kvalitetsfilmer på video samt även fungera som inlämningsenheter för material till landsarkivet och läns museet.

Investeringskostnaden för att, som ett pilotprojekt, bygga ut ett av länets huvudbibliotek enligt den här beskrivna modellen torde röra sig om ca 40 milj. kr. Staten borde kunna svara för två tredjedelar av kostnaderna.

Regional medelresurs till kommunernas disposition

I Jämtlands län har under 1970- och 1980-talet väsentliga förstärkningar skett av de regionala kulturinstitutionerna, såsom länsbiblioteket, läns museet och länsmusiken. Detta har framför allt inneburit ett kraftigt uppsving för kulturlivet i Östersundsområdet. De flesta kommuner upplever att de tyvärr endast i ringa omfattning kunnat ta del av dessa ökade kulturaktiviteter. Kommunerna anser nu tiden vara mogen för att staten, parallellt med att man fortsätter att stärka kulturinstitutionernas möjligheter till decentraliserad verksamhet, möjliggör för kommunerna att själva, utifrån sina egna förutsättningar och sin kulturhistoriska profil, få förverkliga det som de upplever som mest betydelsefullt för kommuninnevanorna inom kulturområdet.

Kommunernas önskemål om resurser i form av kompetent personal inom områden som musik, teater, amatörteater, dans, arkiv, utställningsverksamhet, dokumentation etc. är mycket påtagliga. Eftersom länet är så glesbefolkat är det inte realistiskt att inom överskådlig tid bygga upp fasta resurser i samtliga kommuner inom vart och ett av dessa kulturområden. Det borde i stället vara möjligt att tillskapa en regional medelresurs som årligen kan fördelas till kommunerna alltefter behov, inriktning och iderikedom. Medel skulle dels kunna utgå till inom kommunerna redan verksamma resurspersoner för att t.ex. möjliggöra att de kan vara tjänstlediga från sina ordinarie arbeten för att arbeta inom kulturområdet under viss tid, dels för att för en viss period eller visst projekt anställa professionella kulturarbetare som t.ex. samverkar med amatörer i kommunen. Till en mindre del skulle en sådan medelresurs även kunna utgå till mindre investeringsinsatser.

För att möjliggöra en sådan försöksverksamhet, under förslagsvis tre år, krävs ett statligt bidrag med 5 milj. kr. per år.

Ny museibyggnad

Planeringen för en ny museibyggnad har pågått länge i Östersund. Nu finns mycket väl genomarbetade planer, och de visar att tillbyggnaden skulle innebära en förnyelse av Jämtlandsmuseet, vilken skulle ge det en särställning i förhållande till andra museer i landet. Museet skulle på ett helt annat sätt förmå dra till sig besökare och det skulle utvecklas till en av turistattraktionerna i länet. En förnyelse av fritidsområdet Jamtli bör ses i samband med en utbyggnad av museet.

Museets betydelse för regionen motiverar en rejäl statlig regionalpolitisk satsning.

Hemställan

Mot. 1989/90

Kr259

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kulturinsatser i Jämlands län.

Stockholm den 23 januari 1990

Nils-Olof Gustafsson (s)

Marianne Stålberg (s)

Margareta Winberg (s)